

Załącznik do uchwały nr 519/2024
Zarządu Województwa Opolskiego
z dnia 16 lipca 2024 r.

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**ZASADY UDZIELANIA WSPARCIA DLA PODMIOTÓW
EKONOMII SPOŁECZNEJ I PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH
W RAMACH DZIAŁANIA 6.1 WSPARCIE EKONOMII
SPOŁECZNEJ FEO 2021-2027**

Szymon Ogłaza

Zuzanna Donath-Kasiura.....

Zbigniew Kubalańca

Robert Węgrzyn

OPOLE, LIPIEC 2024

Spis treści

Wykaz skrótów	3
BUR – Baza Usług Rozwojowych	3
Rozdział 1 - Informacje ogólne	4
Rozdział 2 - Podstawa prawna.....	6
Rozdział 3 - Definicje	9
Rozdział 4 - Zasady udzielania wsparcia	15
Podrozdział 4.1 Typy przedsięwzięć (zgodnie z SZOP)	15
Podrozdział 4.2 Uczestnicy projektów.....	15
Podrozdział 4.3 Lokalizacja projektu	18
Podrozdział 4.4 Zadania Wnioskodawcy/Beneficjenta	19
Rozdział 5 – Indywidualny Plan Reintegracyjny	26
Rozdział 6 Wsparcie finansowe na utworzenie i początkowe utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych	28
Podrozdział 6.1 – Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy	28
Podrozdział 6.2 – Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy	30
Rozdział 7 - Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej - w tym usługi towarzyszące przyznaniu wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy.....	33
Podrozdział 7.1 Animacja lokalna polegająca na upowszechnianiu idei i zasad ekonomii społecznej, pobudzaniu aktywności społecznej w społeczeństwie lokalnych oraz inicjowaniu i rozwoju międzysektorowych partnerstw lokalnych	33
Podrozdział 7.2 Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie prowadzonej przez nie działalności.....	34
Podrozdział 7.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.....	35
Podrozdział 7.4 Wzmocnienie potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz udzielenie im wsparcia biznesowego.....	36
Rozdział 8 - Pomoc de minimis udzielana w ramach projektu	38

Wykaz skrótów

BUR – Baza Usług Rozwojowych

CIS – centrum integracji społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEO 2021-2027 – program regionalny Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027

FERS – program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

IP FEO 2021 – 2027 – Instytucja Pośrednicząca FEO 2021-2027

IPR – indywidualny program reintegracyjny

IZ FEO 2021-2027 - Instytucja Zarządzająca FEO 2021-2027

JST – jednostka/jednostki samorządu terytorialnego

KIS – klub integracji społecznej

KPO – Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

OCRG – Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki

OWES – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej

PES – podmiot ekonomii społecznej

PS – przedsiębiorstwo społeczne

PSF - Podmiotowy System Finansowania

PUP – powiatowy urząd pracy

ROPS – regionalny ośrodek polityki społecznej

RPDI - Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023–2025

SZOP – Szczegółowy Opis Priorytetów

UOKiK - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Rozdział 1 - Informacje ogólne

1. *Zasady udzielania wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w ramach działania 6.1 Wsparcie ekonomii społecznej FEO 2021-2027* zwane dalej *Zasadami* regulują szczegółowe kwestie związane z realizacją projektów obejmujących udzielanie wsparcia na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.
2. Niezbędne jest zapoznanie się z innymi dokumentami, które stanowią podstawę merytoryczną niniejszych *Zasad*.

Są to w szczególności:

- a. dokumenty krajowe
 - Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 - 2027;
 - Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;
 - Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023. Ekonomia Solidarności Społecznej, przyjęty Uchwałą nr 212 Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r. oraz jego aktualizacja.
- b. dokumenty regionalne
 - program regionalny *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027* [FEO 2021-2027] Decyzją Wykonawczą z dnia 29.11.2022 r. zatwierdzającą program „Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” dla regionu Opolskiego w Polsce. CCI 2021PL16FFPR008;
 - Szczegółowy Opis Priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 (SZOP) wersja aktualna, zgodna z danym Regulaminem wyboru projektów;
 - Wzór umowy o dofinansowanie projektu w ramach priorytetu VI *Fundusze Europejskie wspierające włączenie społeczne w opolskim* działania 6.1 *Wsparcie ekonomii społecznej FEO 2021 - 2027*.

Wszystkie wyżej wymienione dokumenty znajdują się m.in. na stronie internetowej:
Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027

Rozdział 2 - Podstawa prawna

1. Regulacje krajowe:

1. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. 2024 r., poz.113);
2. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r., poz. 1079 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 802);
4. Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2024 r., poz. 593);
5. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r., poz. 236);
6. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 650 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. ,poz. 120 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 2241);
10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r., poz. 475 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 44);
12. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, ze zm.);
13. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571);
14. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361);
15. Ustawa z dnia 07 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r., poz. 725);
16. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781);
17. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 702);
18. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2023r., poz. 1270 ze zm.).
19. Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 20 grudnia 2022 r.

w sprawie udzielania pomocy *de minimis* oraz pomocy publicznej w ramach programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) na lata 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r., poz. 2782 ze zm.);

20. Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 kwietnia 2024 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027 (Dz.U. 2024 r., poz. 598);
21. Rozporządzenie komisji (UE) 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L z 15.12.2023r.);
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. z 2018 r., poz. 350);
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP (Dz. U. z 2019 r., poz. 2520);
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008r. r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz. 161);
25. Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 18 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rejestru podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich (Dz.U. 2022 poz. 647);
26. Rozporządzenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 21 września 2022 r. w sprawie zaliczek w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (Dz.U. 2022 r., poz. 2055).

2. Regulacje wspólnotowe:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Akwakultury, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcie Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej zwane dalej rozporządzeniem ogólnym;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013;

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
- Rozporządzenie komisji (UE) 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L z 2023).

Rozdział 3 - Definicje

Akredytacja - oznacza akredytację przyznaną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego podmiotom realizującym usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej zgodnie z art. 36 ustawy z 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej* (Dz. U. z 2024 r., poz. 113).

Baza Usług Rozwojowych (BUR) – internetowy rejestr usług rozwojowych prowadzony w formie systemu teleinformatycznego przez PARP. BUR w szczególności umożliwia prowadzenie, na podstawie art. 6aa ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2024 r., poz. 419) rejestru podmiotów (Dostawców Usług) zapewniających należyte świadczenie usług rozwojowych, współfinansowanych ze środków publicznych. Szczegółowe zasady funkcjonowania BUR określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie rejestru podmiotów świadczących usługi rozwojowe (Dz. U. z 2023 r., poz. 1686).

Biznesplan - plan na założenie przedsiębiorstwa społecznego/ na przekształcenie podmiotu ekonomii społecznej w przedsiębiorstwo społeczne/ na utworzenie i utrzymanie nowego/nowych miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach społecznych niekorzystających ze wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy/ wykorzystania wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie nowego/nowych miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach społecznych korzystających ze wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy po upływie okresu trwałości dla wszystkich stworzonych wcześniej miejsc pracy. Biznesplan umożliwia ocenę opłacalności planowanego przedsięwzięcia, jego racjonalności finansowej oraz efektów ekonomicznych i korzyści społecznych.

Dokument jest przygotowywany przez osoby fizyczne i osoby prawne, które ubiegają się o wsparcie finansowe, powinien zawierać w szczególności:

- wysokość łącznej kwoty wnioskowanych środków na utworzenie i utrzymanie nowych miejsc pracy (maksymalnie dziesięciu);
- charakterystykę planowanego przedsięwzięcia/planowanych działań;
- (z uwzględnieniem takich elementów jak np. opis produktów/ usług planowanych do zrealizowania w ramach otrzymanego wsparcia finansowego, charakterystyki potencjalnych nabywców produktów i usług, głównych konkurentów na rynku, planowanej promocji, prognozowanej sprzedaży);
- opis korzyści społecznych osiągniętych dzięki utworzeniu miejsc pracy;
- zestawienie towarów lub usług, które przewidywane są do zakupienia w ramach realizacji Biznesplanu (tj. ogólne kategorie wydatków planowanych do poniesienia w celu utworzenia miejsca pracy);

- harmonogram działań przewidzianych do realizacji;
- termin, w którym nastąpi pełne wykorzystanie środków przyznanych przedsiębiorstwu społecznemu.

Indywidualny plan reintegracyjny – plan, o którym mowa w art. 6 ustawy *o ekonomii społecznej* (szczegółowe informacje ujęto w Podrozdziale 5.2 niniejszych *Zasad*).

Dzień/Dni – ilekroć w dokumencie mowa jest o dniach, rozumie się przez to dni robocze, jeśli nie wskazano inaczej. Dniami roboczymi w rozumieniu niniejszego dokumentu nie są dni ustawowo wolne od pracy określone w ustawie z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. 2020 r., poz. 1920), ani soboty.

Przedsiębiorstwo społeczne – podmiot ekonomii społecznej, posiadający status przedsiębiorstwa społecznego, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej*.

Komisja Oceny Wniosków – Komisja powoływana przez beneficjenta w celu oceny merytorycznej wniosków o przyznanie wsparcia finansowego na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych/ *Biznesplanów złożonych przez uczestników projektu*.

Osoba zagrożona wykluczeniem społecznym w rozumieniu art. 2 ust. 6 ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (osoba uprawniona do zatrudnienia w przedsiębiorstwie społecznym) – należy przez to rozumieć:

- a) bezrobotnego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, 830, 1079, 1383 i 1561),
- b) bezrobotnego długotrwale, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- c) poszukującego pracy, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 22 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bez zatrudnienia:
 - w wieku do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia lub
 - niewykonującego innej pracy zarobkowej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- d) osobę niepełnosprawną w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- e) absolwenta centrum integracji społecznej oraz absolwenta klubu integracji społecznej, których mowa w art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- f) osobę spełniającą kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm. 3),

- g) osobę uprawnioną do specjalnego zasiłku opiekuńczego, o której mowa w art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 i 1265),
- h) osobę usamodzielnianą, o której mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700) oraz art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- i) osobę z zaburzeniami psychicznymi, o której mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685 oraz z 2022 r. poz. 974 i 1700),
- j) osobę pozbawioną wolności, osobę opuszczającą zakład karny oraz pełnoletnią osobę opuszczającą zakład poprawczy,
- k) osobę starszą, o której mowa w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705),
- l) osobę, która uzyskała w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Osoba zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w rozumieniu Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023-2025 (osoba uprawniona do udziału we wsparciu innym niż uzyskanie zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych)– należy przez to rozumieć:

- osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym osoby spełniające kryteria o których mowa w art. 8 pkt 1 pkt 1 i 2 tej ustawy;
- osoby uprawnione do specjalnego zasiłku opiekuńczego, o których mowa w art. 16a ust.1 ustawy z 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych;
- osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym oraz absolwenci Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej, o których mowa w art. 2 pkt 1 a i 1b tej ustawy;
- osoby bezrobotne, w tym długotrwale bezrobotne, o których mowa w ustawie z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- osoby poszukujące pracy, o których mowa w art. 2 ust 6 pkt c ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej;
- osoby przebywające w pieczy zastępczej oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- osoby przebywające w pieczy zastępczej do ukończenia 25 roku życia na warunkach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- osoby opuszczające pieczę zastępczą, zgodnie z ustawą z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz inne ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich;
- osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, o których mowa w ustawie z 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- osoby z niepełnosprawnością – osoba z niepełnosprawnością w rozumieniu *Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027* lub uczeń albo dziecko w wieku przedszkolnym, posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na dany rodzaj niepełnosprawności, lub dzieci i młodzież posiadające orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydawane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu głębokim. Orzeczenia uczniów, dzieci lub młodzieży są wydawane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej¹;
- członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z nich nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością;
- osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu²;
- osoby starsze, o których mowa w art. 2 ust 6 pkt k ustawy z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej;
- osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

¹ Definicja ujęta w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027*, zamieszczonych na Portalu Funduszy Europejskich zarządzanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/prawo-i-dokumenty/wytyczne/wytyczne-dot-realizacji-projektow-z-udzialem-srodkow-efs-plus-w-regionalnych-programach-na-lata-2021-2027/>

² Osoba, która ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

- osoby w kryzysie bezdomności, dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań lub zagrożonych bezdomnością, w rozumieniu definicji ujętych w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027*, zamieszczonych na Portalu Funduszy Europejskich zarządzanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej³;
- osoby, które opuściły jednostki penitencjarne oraz pełnoletnie osoby opuszczające zakład poprawczy;
- osoby korzystające z Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027;
- osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES) – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej* (Dz. U. 2024 r., poz. 113).

Podmiot ekonomii społecznej (PES) – podmiot ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej* (Dz. U. 2024 r., poz. 113).

Podmiotowy System Finansowania (PSF) – system dystrybucji przez operatora (tj. beneficjenta, w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy wdrożeniowej) środków EFS+ przeznaczonych na wspieranie rozwoju umiejętności/kompetencji lub nabywanie kwalifikacji przedsiębiorców, pracodawców i ich pracowników oraz osób dorosłych uczących się z własnej inicjatywy, oparty na podejściu popytowym z wykorzystaniem BUR, wdrażany w ramach FEO 2021-2027. Podejście popytowe to mechanizm dystrybucji środków EFS+ dający możliwość samodzielnego wyboru usług rozwojowych przez użytkownika oraz odpowiadający na indywidualne potrzeby rozwojowe danego użytkownika.

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Opolskiego na lata 2023 – 2025 – plan przygotowywany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu dla całego województwa opolskiego. Ma przyczynić się do

³ a) Osoba bezdomna w rozumieniu art. 6 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, czyli osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowane na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania; b) osoba znajdująca się w sytuacjach określonych w Europejskiej Typologii Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego ETHOS w kategoriach operacyjnych: bez dachu nad głową, bez mieszkania, w niezabezpieczonym mieszkaniu, w nieodpowiednim mieszkaniu; c) osoba zagrożona bezdomnością - osoba znajdująca się w sytuacji wykluczenia mieszkaniowego zgodnie z typologią ETHOS, osoba bezpośrednio zagrożona eksmisją lub utratą mieszkania, a także osoba wcześniej doświadczająca bezdomności, zamieszkująca mieszkanie i potrzebująca wsparcia w utrzymaniu mieszkania.

ustrukturyzowania planowanych zmian w zakresie rozwoju usług społecznych oraz być punktem odniesienia dla tworzenia lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, realizowanych na poziomie gmin i powiatów (**dalej RPD1**).

Spółdzielnia socjalna – forma prawna określona w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. *o spółdzielniach socjalnych* stanowiąca zrzeszenie osób, w przeważającej liczbie zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wspólnie, w oparciu o osobistą pracę, prowadzą przedsiębiorstwo i realizują cele społecznej oraz zawodowej reintegracji⁴.

Standardy OWES – dokument określający zadania OWES, sposób ich funkcjonowania oraz świadczenia usług na rzecz podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych.

Utworzenie nowego miejsca pracy – za początek istnienia nowego miejsca pracy należy przyjąć datę zatrudnienia (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy lub w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych i ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze).

Utrzymanie miejsca pracy – jako utrzymanie miejsca pracy należy rozumieć okres co najmniej 12 miesięcy od dnia jego utworzenia w PS lub PES przekształcającym się w PS. Miejsce pracy uznaje się za utrzymane pod warunkiem nieprzerwanego zatrudnienia na nim osób, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej*. Dopuszcza się przerwy w zatrudnieniu nie dłuższe niż łącznie 30 dni kalendarzowe w okresie 12 miesięcy uprawniające do kwalifikowania stawki jednostkowej. Ponadto po okresie utrzymania miejsca pracy wymagane jest zachowanie okresu trwałości, który wynosi 6 miesięcy od zakończenia okresu utrzymania miejsca pracy.

⁴ Uwaga: w ramach realizowanego projektu możliwe jest wyłącznie zakładanie spółdzielni socjalnych spełniających definicję przedsiębiorstwa społecznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej* (Dz. U. 2024 r., poz. 113).

Rozdział 4 - Zasady udzielania wsparcia

Podrozdział 4.1 Typy przedsięwzięć (zgodnie z SZOP)

1. Wsparcie finansowe na utworzenie nowych miejsc pracy i ich początkowe utrzymanie (12 miesięcy) w:
 - a) w nowych przedsiębiorstwach społecznych (PS), w tym przedsiębiorstwach społecznych powstałych z przekształcenia podmiotów ekonomii społecznej (PES) w PS lub
 - b) w istniejących PS, niekorzystających dotychczas ze wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy lub
 - c) w istniejących PS, korzystających ze wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy, po upływie okresu trwałości dla wszystkich stworzonych wcześniej miejsc pracy.
2. Usługi towarzyszące przyznaniu wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w PS takie jak: doradztwo biznesowe, doradztwo w zakresie wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego, wsparcie w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.
3. Wspieranie działalności PES/PS poprzez w szczególności doradztwo biznesowe, doradztwo w zakresie wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego, wsparcie w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.
4. Wsparcie tworzenia PES innych niż PS np. poprzez usługi doradcze i animacyjne bez wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy.
5. Animacja lokalna, polegająca na upowszechnianiu idei i zasad ekonomii społecznej, pobudzaniu aktywności społecznej w społecznościach lokalnych oraz inicjowaniu i rozwoju międzysektorowych partnerstw lokalnych.
6. Wsparcie realizacji indywidualnego planu reintegracyjnego, w tym wypłata wsparcia reintegracyjnego dla nowych pracowników PS.
7. Rozwój umiejętności, kompetencji i kwalifikacji osób zatrudnianych w PES w szczególności przy wykorzystaniu Bazy Usług Rozwojowych (BUR).
8. Rozwój umiejętności, kompetencji i kwalifikacji kadr ekonomii społecznej, wynikających z regionalnych i lokalnych potrzeb.

Podrozdział 4.2 Uczestnicy projektów

1. Uczestnikami projektu w ramach działania 6.1 *Wsparcie ekonomii społecznej* FEO 2021-2027 są:
 - osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

- osoby fizyczne chcące założyć działalność w sektorze ekonomii społecznej
 - pracownicy podmiotów ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstw społecznych)
 - wolontariusze podmiotów ekonomii społecznej
 - podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne)
 - otoczenie sektora ekonomii społecznej
 - osoby prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne.
2. Udzielenie wsparcia finansowego na tworzenie nowych miejsc pracy w ramach działania 6.1 *Wsparcie ekonomii społecznej* FEO 2021-2027 jest **możliwe wyłącznie w odniesieniu do osób o których mowa w art. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej**. Jednakże preferowane do wsparcia są osoby, o których mowa w art. 2 pkt 6 lit. b, d, e, g, h, i oraz l ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.
 3. Nie jest możliwe przyznanie wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy dla osób, które wykonują pracę na podstawie umowy o pracę, spółdzielczej umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej lub prowadzą działalność gospodarczą w momencie podejmowania zatrudnienia w PS. Status danej osoby jest weryfikowany w momencie podejmowania zatrudnienia w PS.
 4. Osoby, zatrudniane na miejscach pracy utworzonych w ramach stawki jednostkowej (zgodnie z Podrozdziałem Zasad) na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy, nie mogą pracować w danym PS lub PES przekształconym w PS (na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych) w terminie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o udzielenie wsparcia finansowego⁵.
 5. Formą zatrudnienia w ramach miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 2, jest umowa o pracę lub spółdzielcza umowa o pracę. Miejsce pracy w ramach projektu może zostać utworzone przez PS bądź PES przekształcany w PS najwcześniej w **dniu złożenia wniosku o wsparcie finansowe na utworzenie miejsca/miejsc pracy**.
 6. Uczestnicy projektu otrzymują wsparcie finansowe za pośrednictwem beneficjenta czyli podmiotu, który realizuje projekt w ramach działania 6.1.
 7. **W przypadku osób fizycznych** zamierzających założyć przedsiębiorstwo społeczne jak również zatrudnianych w przedsiębiorstwach społecznych wyłącza się osoby:
 - karane za przestępstwa skarbowe w rozumieniu ustawy z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz. U. 2023 r., poz. 654) oraz niekorzystające z pełni praw publicznych i nieposiadające pełni zdolności do czynności prawnych⁶,

⁵ Zapis nie dotyczy osób odbywających staż w PS, rozumiany jako nabywanie umiejętności praktycznych istotnych dla wykonywania pracy o określonej specyfice bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, mające za zadanie przygotować osobę wchodzącą, powracającą na rynek pracy, planującą zmianę miejsca zatrudnienia lub podnoszącą swoje kwalifikacje do podjęcia, zmiany lub poprawy warunków zatrudnienia.

⁶ Dotyczy zakładania przedsiębiorstwa społecznego.

- zamierzające prowadzić działalność gospodarczą w sektorach wykluczonych na podstawie art. 1 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*,
- pozostające w związku małżeńskim lub w faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia z beneficjentem, partnerem beneficjenta oraz pracownikami beneficjenta/partnera (w tym podmiotem będącym członkiem partnerstwa posiadającego akredytację ministra Właściwego ds. Zabezpieczenia Społecznego), wykonawcą lub pracownikami wykonawcy uczestniczącymi w procesie rekrutacji i przyznawania wsparcia finansowego⁷,
- które łączy lub łączył z beneficjentem, partnerem, pracownikiem beneficjenta/pracownikiem partnera (w tym podmiotem będącym członkiem partnerstwa posiadającego akredytację ministra Właściwego ds. Zabezpieczenia Społecznego/pracownikiem podmiotu), wykonawcą oraz pracownikami wykonawcy uczestniczącymi w procesie rekrutacji i przyznawania wsparcia finansowego związek z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli⁸,
- które w ciągu ostatnich dwóch lat łączył stosunek pracy lub inny (umowa zlecenie, umowa o dzieło lub inne) z beneficjentem, partnerem beneficjenta (w tym podmiotem będącym członkiem partnerstwa posiadającego akredytację ministra Właściwego ds. Zabezpieczenia Społecznego) lub wykonawcą⁹,
- które skorzystały/zamierzają skorzystać równoległe z innych środków publicznych, w tym zwłaszcza ze środków PFRON, Funduszu Pracy, PROW oraz środków oferowanych w ramach FEO 2021-2027 na pokrycie tych samych wydatków związanych z podjęciem oraz prowadzeniem działalności gospodarczej bądź też założeniem przedsiębiorstwa społecznego oraz zatrudnieniem w przedsiębiorstwie społecznym,
- którym udzielona w bieżącym roku podatkowym oraz w dwóch poprzedzających go latach podatkowych pomoc *de minimis* przekroczyła kwotę 200 000 euro lub 100 000 euro w przypadku podmiotu zamierzającego rozpocząć działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego towarów,
- karanych zakazem dostępu do środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 1 i 4 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych* (Dz. U. z 2023 r., poz. 803).

8. Uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego następuje na wniosek podmiotu ekonomii społecznej, o którym mowa w art. 2 pkt 5 lit. a lub d – f ustawy z dnia 5

⁷ Przez beneficjenta, partnera, wykonawcę rozumie się członków organów tych podmiotów.

⁸ Przez beneficjenta, partnera, wykonawcę rozumie się członków organów tych podmiotów.

⁹ Przez beneficjenta, partnera, wykonawcę rozumie się członków organów tych podmiotów.

sierpnia 2022 r. o *ekonomii społecznej*, albo jednostki tworzącej podmiot ekonomii społecznej, w drodze decyzji wojewody właściwego ze względu na siedzibę tego podmiotu albo tej jednostki¹⁰.

9. Uczestnik/uczestnicy projektu dopiero po otrzymaniu ostatecznej informacji o przyznaniu wsparcia finansowego na utworzenie miejsca/miejsc pracy składa/ją wnioski o uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego¹¹. UWAGA! PES musi przekształcić się w PS (czyli uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej) przed upływem 6 miesięcy od dnia utworzenia miejsca pracy.

10. Wniosek o uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego zawiera m.in. :

- a) nazwę i formę prawną wnioskodawcy;
- b) adres siedziby wnioskodawcy i miejsce wykonywania planowanej działalności;
- c) NIP, numer identyfikacyjny REGON i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, innej ewidencji lub innym rejestrze;
- d) określenie celu działalności, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z 5 sierpnia 2022r. o *ekonomii społecznej*;
- e) planowany przedmiot dominującej działalności.

11. Do wniosku o uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego dołącza się dokumenty potwierdzające spełnianie przez podmiot ekonomii społecznej, o którym mowa w punkcie 7 warunków, o których mowa w art. 3, art. 4 ust. 1, art. 5 oraz art. 7-9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o *ekonomii społecznej*, w szczególności statut, umowę spółki lub inny dokument o tym charakterze oraz odpowiednie uchwały i regulaminy¹².

Podrozdział 4.3 Lokalizacja projektu

1. Projekt musi być realizowany na terenie województwa opolskiego.
2. Przedsiębiorstwo społeczne zakładane w ramach projektu musi zostać zarejestrowane i być prowadzone na obszarze województwa opolskiego¹³.

¹⁰ Szczegółowe zasady uzyskiwania i utraty statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz nadzoru nad przedsiębiorstwem społecznym znajdują się w rozdziale 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o *ekonomii społecznej*.

¹¹ **Wzór wniosku oraz Poradnik w zakresie przyznawania i posiadania statusu przedsiębiorstwa społecznego** znajduje się na stronie internetowej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/przedsiębiorstwo-spoeczne>.

¹² Nie dotyczy spółdzielni socjalnych.

¹³ Siedziba musi znajdować się na terenie woj. opolskiego.

3. Wsparcie dla istniejących przedsiębiorstw społecznych dotyczy wyłącznie podmiotów których siedziba/oddział znajduje się na terenie województwa opolskiego.

Podrozdział 4.4 Zadania Wnioskodawcy/Beneficjenta

1. **Opracowanie i przedłożenie do IP wniosku o dofinansowanie projektu**, zawierającego szczegółowe informacje na temat zakresu planowanego wsparcia, w tym w szczególności, odpowiadające specyfice projektu, informacje dotyczące:
 - a. **sposobu i trybu rekrutacji**, w tym obiektywnych i merytorycznych kryteriów selekcji uczestników projektu. Beneficjent musi w **pkt 3.7** wniosku o dofinansowanie określić jakie grupy uczestników i w jakim zakresie będą korzystały ze wsparcia. Powyższe założenie determinować będzie bowiem sposób przeprowadzenia rekrutacji (rekrutacja musi przebiegać oddzielnie dla osób prawnych i oddzielnie dla osób fizycznych), a co za tym idzie, opis rekrutacji zawarty we wniosku o dofinansowanie (w **pkt 3.7**) musi być powiązany z opisem grupy docelowej. Kryterium kolejności zgłoszeń nie może być sposobem wyboru uczestników projektu. Wybór uczestników projektu powinien odbywać się w oparciu o przygotowany przez beneficjenta *Formularz rekrutacyjny uczestników* stanowiący załącznik do Regulaminu rekrutacji uczestników;
 - Beneficjent **na etapie rekrutacji do projektu preferować** będzie osoby, o których mowa w art. 2 pkt 6 lit. b, d, e, g, h, i oraz l ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej*.
 - b. **liczby osób**¹⁴, którym zostanie przyznane wsparcie finansowe na utworzenie i utrzymanie nowego/nowych miejsc pracy,
Wydatki dotyczące wsparcia finansowego na ww. cele muszą zostać ujęte w budżecie projektu jako pomoc *de minimis* (wymaga to zaznaczenia odpowiedniego pola we wniosku aplikacyjnym)¹⁵,
 - c. **sposobu i trybu kontroli** - utworzenie każdego nowego miejsca pracy w PS oraz utrzymanie miejsca pracy w PS podlega kontroli i monitoringowi trwałości¹⁶:

¹⁴ Zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 – 2027 jedno PS może uzyskać wsparcie finansowe na utworzenie i utrzymanie maksymalnie 10 miejsc pracy.*

¹⁵ Zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z 20 grudnia 2022r. *w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów finansowanych z EFS +na lata 2021-2027* pomoc de minimis może zostać udzielona wyłącznie przez beneficjenta. Do czasu zmiany tego rozporządzenia niemożliwe jest udzielanie pomocy de minimis przez partnera/partnerów projektu.

¹⁶ Przygotowując wniosek o dofinansowanie projektu oraz planując szczegółowy budżet i harmonogram, beneficjent powinien odpowiednio zaplanować termin zakończenia realizacji projektu, uwzględniając obowiązek kontroli i monitoringu.

- OWES zobowiązany jest do przeprowadzenia kontroli utworzenia i utrzymania miejsc pracy¹⁷ **co najmniej raz, nie później niż przed złożeniem końcowego wniosku o płatność**. Podczas kontroli beneficjent weryfikuje, czy nowe miejsca pracy zostały faktycznie utworzone i funkcjonują zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym dokumencie oraz w zakresie:
 - prowadzenia faktycznej działalności przez przedsiębiorstwo społeczne (np. czy jest prowadzona księgowość PS, czy są odprowadzane składki ZUS, czy są dokonywane rozliczenia z urzędem skarbowym, czy są zawierane umowy z klientami, czy wyciągi bankowe potwierdzają dokonywanie sprzedaży towarów/ usług);
 - zgodności prowadzonych działań z *Biznesplanem*;
 - dokumentów związanych z utworzeniem miejsca pracy;
 - weryfikacji czy utworzone miejsca pracy i zatrudnione osoby faktycznie zajmują się działaniami, dla których miejsca pracy były tworzone;
 - dokumentów kadrowych;
- monitorowania trwałości utrzymania miejsc pracy – po okresie utrzymania miejsca pracy wymagane jest zachowanie okresu trwałości, który wynosi 6 miesięcy od zakończenia okresu utrzymania miejsca pracy (mierzone od momentu upływu okresu 12 miesięcy finansowania utrzymania miejsca pracy). W przypadku niezachowania trwałości naliczane będą korekty finansowe proporcjonalnie do okresu niezachowania trwałości. W przypadku wystąpienia siły wyższej w okresie trwałości¹⁸ nie jest dochodzony zwrot środków a stawka nadal uznawana jest za kwalifikowalną¹⁹;
- d) - OWES zobowiązany jest do potwierdzenia we wniosku o dofinansowanie faktu spełnienia warunków trwałości zgodne z warunkami określonymi w Podrozdziale 6.1 i 6.2 oraz zapewnienia trwałości PS, tj.:

¹⁷Przeprowadzenie kontroli musi zostać udokumentowane Listą sprawdzającą i protokołem/notatką, który jest podpisany przez Beneficjenta i PS lub osobę skontrolowaną.

¹⁸ Przykład: Istniejące na rynku od 2 lat przedsiębiorstwo społeczne utworzyło ze środków EFS+ jedno miejsce pracy 1 stycznia 2021 r. Utrzymanie miejsca pracy było dofinansowywane przez 12 miesięcy do 31 grudnia 2021 r. Miejsce to zostało zlikwidowane w marcu 2022 r., tj. w trzecim miesiącu okresu trwałości. W związku z niezachowaniem pełnego okresu trwałości, PS będzie musiało zwrócić 4/6 otrzymanego dofinansowania na obie stawki jednostkowe (obowiązkowy okres trwałości wynosił 6 miesięcy, miejsce było utrzymywane przez pełne 2 miesiące; brakujący okres trwałości wyniósł więc 4 miesiące). Jeżeli miejsce pracy zostanie zlikwidowane w środku miesiąca, ten miesiąc nie wlicza się do okresu trwałości.

¹⁹ Pojęcie siły wyższej będzie miało zastosowanie w przypadku zaistnienia normalnych i nieprzewidywalnych okoliczności, niezależnych od podmiotu powołującego się na nie, których skutków nie można było uniknąć pomimo zachowania należytej staranności.

- utrzymania statusu PS przez okres obowiązywania umowy o przyznanie wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy;
- w przypadku PES przekształcanych w PS – uzyskania statusu PS w okresie, 6 miesięcy od dnia utworzenia miejsca pracy, oraz utrzymania go przez okres obowiązywania umowy o przyznanie wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy;
- zapewnienia, że przed upływem 3 lat od rozliczenia wsparcia finansowego, podmiot nie przekształci się w podmiot gospodarczy niespełniający definicji PES, a w przypadku likwidacji tego PES – zapewnienia, że majątek zakupiony w związku z udzieleniem wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy zostanie ponownie wykorzystany na wsparcie PS, o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej.

Beneficjent ma obowiązek przeprowadzenia monitoringu trwałości, o którym mowa w lit. c i d w ciągu 4 tygodni następujących po ostatnim dniu zachowania okresu trwałości.

Monitoring trwałości o którym mowa w lit. c i d może odbywać się po zakończeniu realizacji projektu OWES wyłącznie za zgodą IP FEO 2021-2027.

Podczas kontroli nie będą weryfikowane dokumenty księgowe oraz zgodność wysokości poniesionych wydatków z szacunkowym budżetem z *Biznesplanu*. Szacunkowy budżet służy wyłącznie ocenie możliwości realizacji planowanego przedsięwzięcia.

- e. **OWES zobowiązany jest do przedstawienia we wniosku zasad oceny wniosków o udzielenie wsparcia finansowego** (w tym uwzględnienie procedury odwoławczej).
2. **Przygotowanie we współpracy z ROPS w Opolu²⁰** dokumentów stanowiących podstawę do udzielenia wsparcia na rzecz uczestników projektu, a następnie przekazanie do konsultacji IP FEO 2021 – 2027. IP FEO 2021-2027 oraz ROPS w Opolu mogą wnieść uwagi do treści przedłożonych przez Beneficjenta dokumentów, w szczególności celem zapewnienia na obszarze województwa opolskiego jednolitych zasad przyznawania wsparcia finansowego. Regulamin powinien obejmować m.in.:
- *Regulamin rekrutacji uczestników,*
 - *wzór Biznesplanu,*

²⁰ OWES zapewniają konkurencyjny, transparentny i oparty na merytorycznych przesłankach sposób przyznawania wsparcia finansowego na utworzenie miejsca pracy, opierający się na jednolitych zasadach w danym województwie, obejmujących co najmniej regulamin udzielania wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy, opracowanych we współpracy z ROPS. Współpraca z ROPS w Opolu obejmuje co najmniej przekazanie wzorów dokumentów, o których mowa w pkt 2 do ROPS celem zaopiniowania. OWES zobligowany jest do uwzględnienia uwag ROPS w Opolu.

- wzór Wniosku o przyznanie wsparcia finansowego,
 - wzór Karty oceny formalnej wniosku,
 - wzór Karty oceny merytorycznej wniosku,
 - wzór Regulaminu Komisji Oceny Wniosków,
 - Regulamin przyznawania wsparcia finansowego²¹,
 - wzór Umowy o przyznanie wsparcia finansowego.
3. **Pozyskanie i rekrutacja uczestników** projektu.
 4. **Realizacja zindywidualizowanych usług na rzecz uczestników w postaci wsparcia doradczo-szkoleniowego**, w tym w szczególności zapewnienie odpowiednio przygotowanej, zgodnie ze standardami OWES, kadry wykładowców i doradców, zaplecza organizacyjnego i merytorycznego dla uczestników projektu, materiałów dydaktycznych, itp.
 5. **Opracowanie procedur zapewniających bezstronność wykonywania obowiązków** przez pracowników/partnera i/lub wykonawców oraz braku wystąpienia konfliktu interesów, o którym mowa w art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012.
 6. **Dokonanie podziału środków finansowych** pomiędzy uczestników projektu na podstawie *Regulaminu przyznawania wsparcia finansowego* i kryteriów opisanych we wniosku o dofinansowanie projektu oraz przy zagwarantowaniu bezstronności i przejrzystości zastosowanych procedur, w tym organizacja prac Komisji Oceny Wniosków.
 7. **Przekazanie środków** na rachunek przedsiębiorstwa społecznego oraz monitorowanie utrzymania miejsc pracy przez przedsiębiorstwo społeczne przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia utworzenia nowego miejsca pracy.
 8. **Realizacja wsparcia w ramach utrzymania miejsca pracy**, w tym weryfikowanie prawidłowości wydatkowania środków w ramach stawki jednostkowej na utrzymanie miejsca pracy.
 9. **Przestrzeganie zasad bezstronności i przejrzystości procedur**. Naruszenie przez beneficjenta realizującego dany projekt zasad bezstronności i przejrzystości procedur, może skutkować proporcjonalnym do liczby uczestników zmniejszeniem dofinansowania projektu lub rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu. Przez naruszenie zasad

²¹ Regulamin przyznawania wsparcia finansowego powinien uwzględnić kwestię organizacji wypłaty wsparcia reintegracyjnego.

bezstronności i rzetelności należy rozumieć w szczególności wszelkie odstępstwa od niniejszych *Zasad*, które mogą bezpośrednio wpłynąć na brak obiektywizmu w trakcie rekrutacji uczestników projektu lub na etapie przyznania wsparcia finansowego. W szczególności, ze wsparcia udzielanego w ramach projektu realizowanego przez danego beneficjenta są wyłączone osoby wskazane jako wykluczone w punkcie 4.2 niniejszych *Zasad*.

10. **Sprawowanie nadzoru** nad funkcjonowaniem PS, w tym weryfikacja czy PS są prowadzone zgodnie z Regulaminem przyznawania wsparcia finansowego, Umową o przyznanie wsparcia, niniejszymi *Zasadami* oraz z *Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 -2027*.
11. **Pracownicy beneficjenta, partnera i/lub wykonawcy** uczestniczący w procesie rekrutacji i oceny *Biznesplanów/Wniosków*, zobowiązani są do podpisania deklaracji bezstronności i poufności. Dotyczy to również pracowników zespołu zarządzającego projektem, o ile zakres obowiązków im powierzonych, choćby częściowo pokrywa się z zadaniami realizowanymi przez osoby zajmujące się rekrutacją lub oceną *Biznesplanów/Wniosków*.
12. **Realizacja projektu** zgodnie z przepisami prawa (w tym w szczególności przepisami ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej) oraz obowiązującymi dokumentami programowymi.
13. **Wydanie przedsiębiorstwu społecznemu *Zaświadczenia o udzielonej pomocy de minimis***.
14. **Przygotowanie i przekazanie do UOKiK sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej**, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP.
15. **Informowanie IP FEO 2021-2027** o wszelkich problemach, które zaistniały w trakcie realizacji projektu i mogą mieć wpływ na realizację postanowień zawartych w umowie o dofinansowanie projektu.
16. **Wdrożenie procedur weryfikacyjnych, zapewniających brak podwójnego finansowania działań finansowanych z EFS+ ze środkami przeznaczonymi na wsparcie ekonomii społecznej w ramach KPO lub FERS**.
17. Podwójne finansowanie, o którym mowa w pkt 16, nie wystąpi jeżeli:
 - a) PES nie wnioskował, ani nie otrzymał środków w ramach KPO lub FERS – na potwierdzenie czego PES składa oświadczenie, że nie wnioskuje, ani nie otrzymał środków KPO lub FERS;
 - b) PES otrzymał wcześniej środki lub złożył wniosek o środki w ramach KPO lub FERS, ale wnioskuje do OWES o wsparcie finansowe bezzwrotne ze środków EFS+

- po upływie 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia wniosku o środki w ramach KPO, a wsparcie w ramach KPO zostało rozliczone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego – na potwierdzenie czego PES składa zatwierdzone przez ministra wnioski o środki KPO oraz rozliczenie wsparcia z KPO lub
- przed upływem 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia wniosku o środki w ramach KPO, lecz zlecony przez PES (na jego koszt) audyt zewnętrzny potwierdzi brak podwójnego finansowania na potwierdzenie czego przedłoży wyniki audytu zewnętrznego (tj. raport z opinii biegłego rewidenta) w ramach rozliczenia środków KPO i EFS+, pod warunkiem niekwalifikowania wsparcia bezzwrotnego ze środków EFS+ lub
- po upływie 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy pożyczki FERS lub
- w zakresie innym niż w ramach FERS, na potwierdzenie czego PES składa oświadczenie o braku podwójnego finansowania oraz załącza umowę pożyczki FERS lub inny dokument określający cel lub zakres inwestycji, zatwierdzony przez właściwego pośrednika finansowego.

18. Weryfikacja, o której mowa w pkt 15, dotyczy w szczególności prawdziwości składanych przez PES oświadczeń w oparciu o listę beneficjentów KPO prowadzoną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i udostępnioną na stronie internetowej urzędu obsługującego tego ministra lub w oparciu o informacje o udzielonych pożyczkach w ramach FERS opracowaną przez pośredników finansowych i udostępnioną na stronie internetowej Banku Gospodarstwa Krajowego lub w oparciu o informacje dostępne w Systemie Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej (SUDOP).
19. **Prowadzenie na swojej stronie internetowej listy podmiotów**, które otrzymały wsparcie finansowe na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w PS, wraz z informacją o dacie przyznania tego wsparcia i jego zakresie oraz przekazania informacji do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego o adresie strony internetowej. OWES aktualizuje listę niezwłocznie, nie później jednak **niż do 3 dni roboczych od momentu przyznania wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy w PS**.
20. Niezwłoczne wydawanie formalnego potwierdzenia o udzielonym w ramach EFS+ wsparciu, w przypadku wnioskowania przez te podmioty o środki przeznaczone na wsparcie ekonomii społecznej w ramach KPO lub FERS. Współpraca z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio PES. W ramach ww. współpracy OWES przekazuje do pośredników finansowych informacje o PES, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla ww. PES niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty.
21. Podpisanie porozumienia o współpracy z operatorem PSF, działającym w ramach BUR i udzielającym wsparcia na terenie woj. opolskiego tj. OCRG.

22. Aktywne wspieranie PES w pozyskiwaniu wsparcia zewnętrznego, w szczególności w zakresie rozwoju umiejętności, kompetencji lub nabycia kwalifikacji przy wykorzystaniu BUR, w tym np. pomoc w wypełnianiu dokumentacji, informowanie o możliwości skorzystania z BUR w projektach w ramach działania 5.5 *Adaptacyjność pracodawców i pracowników oraz elastyczne formy zatrudnienia* (jeśli wnioskuje PS)
23. Współpraca z właściwymi terytorialnie PUP w zakresie przyznawania wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy w nowych i istniejących PS.
24. Współpraca z ROPS w zakresie promocji i rozwoju ekonomii społecznej w regionie podejmowanej zarówno w ramach projektów w działaniu 6.1 FEO 2021-2027 jak i zadań koordynacyjnych ROPS.

Współpraca ta obejmuje w szczególności:

- a) uczestnictwo w działaniach koordynujących rozwój ekonomii społecznej podejmowanych przez ROPS;
 - b) współpraca w zakresie wypracowywania kierunków rozwoju ekonomii społecznej w regionie;
 - c) współpraca w zakresie podejmowanych działań promocyjnych, informacyjnych i edukacyjnych prowadzonych przez ROPS;
 - d) aktywne uczestnictwo w działaniach wspierających PES, mających na celu zwiększenie poziomu ubiegania się PES o zamówienia, w szczególności w trybach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawie prawo zamówień publicznych, ustawie o ekonomii społecznej oraz ustawie o spółdzielniach socjalnych;
 - e) współpraca z ROPS i pozostałymi OWES z danego województwa w zakresie uspołnienienia działań wzmacniających sektor ekonomii społecznej w regionie oraz w zakresie realizacji RPDI.
25. Informowanie PES o możliwości uczestnictwa w konkursach ogłaszanych ze środków EFS+ w ramach FEO 2021-2027 oraz FERS.

Uwaga:

OWES planuje okres realizacji projektu tak aby w trakcie jego trwania osiągnąć wskaźniki określone w *Regulaminie wyboru projektów nr FEOP.06.01.00-IP.00-001/24 dotyczącym projektów złożonych w ramach postępowania konkurencyjnego dla działania 6.1 Wsparcie ekonomii społecznej priorytetu 6 Fundusze Europejskie wspierające włączenie społeczne w opolskim programu regionalnego i FEO 2021 – 2027 nabór I*, tj.:

- *Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych,*
- *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem.*

W nawiązaniu do kryterium merytorycznego szczegółowego bezwzględniego w brzmieniu: *Okres realizacji projektu wynosi min. 36 miesięcy* IP zaleca aby okres realizacji projektu wynosił 48 miesięcy.

Rozdział 5 – Indywidualny Plan Reintegracyjny

1. Przedsiębiorstwo społeczne w przypadku każdej zatrudnionej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym, do której został udzielony instrument wsparcia, o którym mowa w art. 21 lub art. 22 ustawy o ekonomii społecznej, opracowuje i realizuje IPR przez okres nie krótszy niż okres, na jaki został udzielony ten instrument, lub nie krótszy niż okres zatrudnienia danej osoby wymagany w związku z udzieleniem tego instrumentu.
2. IPR jest opracowywany przy aktywnym uczestnictwie osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym i ma na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji społecznych tej osoby.
3. IPR zawiera w szczególności informacje o:
 - a) sytuacji społecznej i zawodowej osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym;
 - b) planowanych działaniach z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej;
 - c) zakładanych efektach planowanych działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej oraz sposób ich oceny.
4. Przykładowo IPR może kształtować proces reintegracji społeczno-zawodowej obejmując działania w sferach:
 - a) społecznej poprzez działania służące nabyciu, przywróceniu lub wzmocnieniu kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej,
 - b) edukacyjnej poprzez działania mające na celu wzrost poziomu wykształcenia, dostosowanie wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy,
 - c) zdrowotnej poprzez wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy,
 - d) zawodowej poprzez nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych.

Działania w ramach IPR mogą obejmować wsparcie skierowane do otoczenia, w tym do współpracowników nie będących osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

5. Dofinansowanie realizacji IPR powiązane jest z wypłatą (**w formie refundacji**) wsparcia reintegracyjnego i w całym okresie realizacji planu wynosi do 300% minimalnego wynagrodzenia za pracę na jednego pracownika, o którym mowa w podrozdziale 4.2 punkt 2.
6. **Realizacja IPR dotyczy wyłącznie nowych pracowników i może być świadczona bez przyznawania wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy.**
7. **Wypłata wsparcia reintegracyjnego może nastąpić wyłącznie w okresie realizacji IPR. W przypadku wypłaty wsparcia reintegracyjnego nie występuje podwójne**

finansowanie ze wsparciem finansowym na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

8. Świadczenia o charakterze reintegracyjnym dotyczą bezpośrednio pracownika lub zespołu PS i mają na celu zwiększenie możliwości udziału w życiu i zawodowym osoby objętej planem reintegracyjnym.
9. OWES współpracuje z podmiotami zatrudnienia socjalnego tj. z klubami integracji społecznej i centrami integracji społecznej w zakresie wsparcia działań reintegracyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa społeczne.
10. Zakres współpracy, o której mowa w pkt 9 powinien zostać określony w umowie/porozumieniu zawierającym przez OWES z KIS/CIS na terenie danego obszaru.
11. W przypadku braku możliwości realizacji przez KIS/CIS konkretnych działań reintegracyjnych dedykowanych danej osobie OWES może zlecić realizację niezbędnych działań innym podmiotom.
12. OWES powinien dysponować bazą podmiotów, które z racji swojego charakteru i profilu działalności proponują pomoc lub wsparcie mogące wpisywać się w działania wynikające z potrzeb osoby objętej indywidualnym planem reintegracji.

Rozdział 6 Wsparcie finansowe na utworzenie i początkowe utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych

Podrozdział 6.1 – Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy

1. **Wsparcie finansowe na utworzenie nowego miejsca pracy i jego utrzymanie przez 12 miesięcy jest kwalifikowalne wyłącznie w formie stawki jednostkowej.** Stawka dotyczy utworzenia nowego miejsca pracy i jego utrzymania przez 12 miesięcy w PS lub w PES przekształcającym się w PS. PES musi przekształcić się w PS (czyli uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej) przed upływem 6 miesięcy od dnia utworzenia miejsca pracy na które uzyskał finansowanie. Ponadto po okresie utrzymania miejsca pracy wymagane jest zachowanie okresu trwałości, który wynosi 6 miesięcy od zakończenia okresu utrzymania miejsca pracy.
2. Efektem przyznania PS lub PES przekształcanemu w PS wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy jest zwiększenie ogólnej liczby miejsc pracy w tym podmiocie co najmniej o liczbę miejsc pracy, na którą przyznano dofinansowanie.
3. Moment badania wzrostu liczby miejsc pracy, o którym mowa w pkt 2, następuje na koniec okresu trwałości ostatniego miejsca pracy, na które przyznano PS wsparcie finansowe. Momentem odniesienia jest data przyznania wsparcia finansowego na utworzenie miejsca pracy.
4. Stawki jednostkowe na utworzenie i utrzymanie miejsca pracy można wykorzystać tylko łącznie, tj. PS nie może skorzystać tylko z jednej ze stawek.
5. **Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS w 2024 r. wynosi 35 212,00 zł.**
²²Wysokość stawki podlega indeksacji na warunkach określonych w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 – 2027.*
6. **Konstruując budżet projektu Wnioskodawca mając na uwadze warunki indeksacji stawek powinien wyraźnie rozdzielić część projektu rozliczaną według dotychczasowej (obowiązującej) i według zindeksowanej stawki/stawek w kolejnych latach realizacji projektu zgodnie z harmonogramem naboru uczestników i tworzenia nowych miejsc pracy.** Wyższe koszty stawek będą mogły być pokryte w pierwszej kolejności z oszczędności w budżecie projektu po uzyskaniu zgody IP FEO 2021-2027 (przy zabezpieczeniu środków we wniosku na realizację stawek w pełnej wysokości w wyniku zatrudnienia osób w niższym wymiarze etatu powstaną oszczędności w projekcie).

W przypadku braku oszczędności, w uzasadnionych przypadkach, istnieje możliwość zwiększenia wartości projektu za zgodą IZ FEO 2021-2027 w ramach dostępnej alokacji na działanie.

²² Stawka obowiązuje do naborów ogłaszanych w 2024r. Dla naborów ogłoszonych w 2023r. obowiązują stawki aktualne na dzień ogłoszenia tych naborów, które mogą być aktualizowane na zasadach określonych w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 – 2027.*

7. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS obejmuje środki finansowe przyznane PS na utworzenie przez niego miejsca pracy dla osoby, która dzięki temu poprawi swój status na rynku pracy. W ramach wsparcia pokrywane są m.in.:
 - koszty składników majątku trwałego, instalacji i uruchomienia,
 - ubezpieczenia i ochrony w okresie 12 miesięcy finansowania miejsca pracy,
 - w przypadku gdy zachodzi taka konieczność wyposażenia miejsca pracy wraz z kosztami dostawy, instalacji i uruchomienia, dostosowania lub adaptacji (prace remontowo – wykończeniowe budynków i pomieszczeń),
 - aktywów obrotowych i środków produkcji,
 - zakupu wartości niematerialnych i prawnych,
 - opłat związanych z uruchomieniem leasingu oraz kredytu inwestycyjnego.
8. Kwota stawki na utworzenie miejsca pracy jest wypłacana jednorazowo po podpisaniu umowy wsparcia. **Miejsce pracy musi zostać utworzone do 3 miesięcy od daty wypłaty środków, a dla zapewnienia kwalifikowalności musi być następnie utrzymane przez 12 miesięcy w ramach stawki utrzymania miejsca pracy.** W przypadku braku utworzenia miejsca pracy w terminie do 3 miesięcy od dnia wypłaty środków, stawka utworzenia miejsca pracy jest niekwalifikowalna w całości. Okres ten w uzasadnionych przypadkach może zostać wydłużony o dodatkowe 30 dni²³.
9. Stawka jednostkowa na utworzenie miejsca pracy w PS jest kwalifikowalna jeżeli osiągnięty zostanie określony dla niej wskaźnik, tj. *Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwie społecznym.*
10. Wskaźnik mierzy liczbę nowoutworzonych ze środków EFS+ miejsc pracy dla kwalifikowalnych w ramach projektu osób. **Jako miejsce pracy na potrzeby rozliczenia stawki jednostkowej na utworzenie miejsca pracy należy rozumieć zatrudnienie na postawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę w wymiarze co najmniej ½ etatu, a w przypadku osób z niepełnosprawnością sprzężoną lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności²⁴ w wymiarze co najmniej ¼ etatu.**
11. **Pomiar wskaźnika dokonywany jest do 3 miesięcy od wypłaty wsparcia w celu potwierdzenia faktycznego utworzenia miejsca pracy i tym samym kwalifikowalności**

²³ Za uzasadniony przypadek należy uznać wystąpienie czynników zewnętrznych, niezależnych od PS, które uniemożliwiają mu zatrudnienie osoby w tym terminie np. problem z uzyskaniem pozwoleń, odbiory techniczne.

²⁴ Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, ze zm.), do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

stawki utworzenia miejsca pracy. Za dzień utworzenia miejsca pracy uznaje się datę rozpoczęcia pracy nowozatrudnionej osoby. Brak utworzenia miejsca pracy w terminie do 3 miesięcy od dnia wypłaty środków oznacza konieczność zwrotu przez PS otrzymanych środków.

W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość wydłużenia tego terminu maksymalnie o 30 dni²⁵. **Do wskaźnika wlicza się każde miejsce pracy, które zostało utworzone w ramach projektu, bez względu na wymiar etatu.**

Podrozdział 6.2 – Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy

1. **Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS jest kwalifikowalna tylko łącznie ze stawką na utworzenie miejsca pracy i wynosi:**

- a) **38 700 zł²⁶ (w okresie od 1 lipca 2024 r.)** – w przypadku utrzymania miejsca pracy na pełen etat przez 12 miesięcy;
- b) **29 026 zł²⁷ (w okresie od 1 lipca 2024 r.)** – w przypadku utrzymania miejsca pracy na $\frac{3}{4}$ etatu przez 12 miesięcy;
- c) **19 350 zł²⁸ (w okresie od 1 lipca 2024 r.)** – w przypadku utrzymania miejsca pracy na $\frac{1}{2}$ etatu przez 12 miesięcy.

Wysokość stawki podlega indeksacji na warunkach określonych w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 – 2027*.

2. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS obejmuje środki finansowe przyznane PS na utrzymanie przez 12 miesięcy (tj. od 1 do 12 miesięcy) miejsca pracy, które zostało przez PS utworzone w ramach stawki na utworzenie miejsca pracy. Stawka obejmuje koszty funkcjonowania miejsca pracy w pierwszym okresie od utworzenia, tj.:
- koszty zatrudnienia osoby na nowoutworzonym miejscu pracy,
 - koszty obowiązkowych opłat, tj. m.in.: składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne,
 - bieżące niezbędne wydatki dotyczące stanowiska pracy, bez których funkcjonowanie PS nie może się odbywać.

²⁵ Uzasadnione przypadki to sytuacje gdy rozpoczęcie pracy na nowo utworzonych stanowiskach może zostać opóźnione z przyczyn niezależnych od przedsiębiorstwa, np. może dojść do opóźnień w wydawaniu zezwoleń wymaganych na miejsce pracy lub opóźnień w pracach budowlanych, które powodują, że przedsiębiorstwo nie jest w stanie prowadzić działalności gospodarczej. Decyzję o uznaniu przypadku za uzasadniony podejmuje beneficjent.

²⁶ Stawka obowiązuje do naborów ogłaszanych w 2024r. Dla naborów ogłoszonych w 2023r. obowiązują stawki aktualne na dzień ogłoszenia tych naborów, które mogą być aktualizowane na zasadach określonych w *Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021 – 2027*.

²⁷ j.w.

²⁸ j.w.

3. Stawka jest kwalifikowalna po upływie 12 miesięcy utrzymania miejsca pracy, niemniej jednak środki w ramach stawki są wypłacane PS wcześniej, np. w miesięcznych transzach. Stawka jest kwalifikowalna tylko łącznie ze stawką na utworzenie miejsca pracy. Stawka nie jest kwalifikowalna w ogóle, jeżeli miejsce pracy nie zostanie utrzymane przez okres pełnych 12 miesięcy. Spełnienie wymogu utrzymania miejsca pracy przez 12 miesięcy pozwala na rozliczenie we wniosku o płatność stawki jednostkowej na utworzenie miejsca pracy w PS i stawki jednostkowej na utrzymanie miejsca pracy w PS.
4. Stawka jednostkowa na utrzymanie miejsca pracy w PS jest kwalifikowalna jeżeli osiągnięty zostanie określony dla niej wskaźnik:
 - a) w przypadku stawki o której mowa w punkcie 1 lit. a – liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy na pełny etat;
 - b) w przypadku stawki o której mowa w punkcie 1 lit. b – liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze co najmniej $\frac{3}{4}$ etatu;
 - c) w przypadku stawki o której mowa w punkcie 1 lit. b – liczba miejsc pracy utrzymanych przez 12 miesięcy w wymiarze co najmniej $\frac{1}{2}$ etatu.
5. Wskaźniki, o których mowa powyżej mierzą liczbę miejsc pracy, które zostały utworzone w PS ze środków EFS+, a następnie utrzymane przez 12 miesięcy. Jako utrzymanie miejsca pracy należy rozumieć okres co najmniej 12 miesięcy od dnia jego utworzenia w związku z kwalifikowaniem stawki jednostkowej na utworzenie miejsca pracy w PS. Za utrzymanie miejsca pracy w wymiarze pełnego etatu wypłacana jest pełna wysokość stawki na utrzymanie miejsca pracy. Miejsca pracy w wymiarze poniżej pełnego etatu uprawniają odpowiednio do wypłaty $\frac{3}{4}$ lub $\frac{1}{2}$ stawki na utrzymanie miejsca pracy w zależności od wymiaru etatu miejsca pracy. Dla celu ustalenia wysokości stawki wsparcia wymiar $\frac{1}{4}$ etatu osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności uznaje się za równoznaczny z wymiarem $\frac{1}{2}$ etatu innych osób objętych wsparciem.
6. Pomiar wskaźnika dokonywany jest po 12 miesiącach od dnia utworzenia nowego miejsca pracy. Miejsce pracy uznaje się za utrzymane pod warunkiem nieprzerwanego zatrudnienia na nim osób, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej*.
7. Dopuszcza się przerwy w zatrudnieniu nie dłuższe niż 30 dni kalendarzowe w okresie 12 miesięcy uprawniające do kwalifikowania stawki jednostkowej. Każdy kolejny dzień przerwy (ponad dopuszczalne 30 dni) odpowiednio wydłuża okres utrzymania miejsca pracy. W przypadku braku możliwości zastąpienia osoby z niepełnosprawnością sprzężoną lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności, zatrudnionej w wymiarze $\frac{1}{4}$ etatu, możliwe jest zatrudnienie innej osoby niespełniającej tego kryterium w wymiarze co najmniej $\frac{1}{2}$ etatu pod warunkiem spełnienia przez nią warunku, o którym mowa w punkcie 6. Po upływie okresu utrzymania miejsca pracy, miejsce pracy wliczane jest do wskaźnika, a stawka jednostkowa jest kwalifikowalna.
8. Dokumentami potwierdzającymi kwalifikowalność stawek jednostkowych są:

a) dla stawki na utworzenie miejsca pracy w PS:

- podpisana umowa wsparcia wskazująca na liczbę miejsc pracy w danym PS i liczbę miejsc pracy, które tworzone są w oparciu o przyznane stawki wraz z wymiarem etatowym tych miejsc;
- potwierdzenie przelewu stawki jednostkowej do PS;
- kopia umowy o pracę lub umowy spółdzielczej potwierdzająca utworzenie miejsca pracy;
- w przypadku nowotworzonych PS oraz podmiotów ekonomii społecznej przekształcających się w PS, dokumenty potwierdzające założenie/rejestrację nowego PS;
- orzeczenie o niepełnosprawności lub inny dokument potwierdzający stopień niepełnosprawności – w przypadku utworzenia miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wymiarze co najmniej ¼ etatu;

b) dla stawki na utrzymanie miejsca pracy w PS:

- kopia umowy o pracę lub umowa spółdzielcza oraz świadectwa pracy (jeśli dotyczy) wszystkich osób zatrudnionych na nowoutworzonych miejscach pracy w okresie 12 miesięcy od ich utworzenia;
- potwierdzenie opłacania składek ZUS przez 12 miesięcy;
- potwierdzenie przelewu/ów w wysokości odpowiadającej stawce jednostkowej do PS.

Rozdział 7 - Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej - w tym usługi towarzyszące przyznaniu wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy

Podrozdział 7.1 Animacja lokalna polegająca na upowszechnianiu idei i zasad ekonomii społecznej, pobudzaniu aktywności społecznej w społeczeństwie lokalnych oraz inicjowaniu i rozwoju międzysektorowych partnerstw lokalnych

1. Usługi animacji lokalnej mogą być prowadzone w szczególności w następujących formach:

- spotkania animacyjne z przedstawicielami różnych grup społecznych, sektorów lub regionów, animowanie w środowisku lokalnym dyskusji dotyczących ekonomii społecznej, współpraca z podmiotami realizującymi usługi społeczne dla osób wskazanych w RPDI;
- diagnoza środowiska lokalnego – rozpoznanie potencjału lokalnego środowiska, w tym potencjału i potrzeb PES/PS;
- budowanie partnerstw – analiza zasobów i możliwości nawiązywania i rozbudowy partnerstw w celu rozwoju PES/PS, zawiązywanie i rozwój partnerstw, sieci współpracy podmiotów, w tym jst, w celu rozwoju PES i PS;
- dialog obywatelski – zaangażowanie grup inicjatywnych/PES w konsultacje społeczne na poziomie gmin/powiatów, motywowanie grup i środowisk do podejmowania aktywności ukierunkowanych na rozwój ekonomii społecznej;
- analiza potrzeb w zakresie świadczenia usług społecznych przez PES/PS – OWES informuje PES/PS i grupy inicjatywne o możliwości prowadzenia działalności w celu świadczenia usług społecznych;
- współpraca z samorządem lokalnym w zakresie planowania strategicznego uwzględniającego ES w rozwoju lokalnym - współpraca ta może obejmować przede wszystkim: wsparcie w przygotowaniu diagnozy potencjału;
- tworzenie grup inicjatywnych;
- współpraca z instytucjami regionalnymi i lokalnymi.

Podrozdział 7.2 Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie prowadzonej przez nie działalności

1. Do działań OWES należy między innymi wspieranie:

- tworzenia PES przez osoby fizyczne,
- tworzenia PES przez osoby prawne,
- uzyskania statusu PS,
- dostosowania regulacji wewnętrznych w celu uzyskania statusu PS,
- tworzenia partnerstw,
- podjęcia działalności ekonomicznej PES.

2. Realizując usługi z zakresu tworzenia PES/PS oraz wspierania prowadzonej przez nie działalności, a także finansowania powstawania w nich miejsc pracy pracownicy OWES:

- rozpoznają potrzeby klienta OWES,
- przygotowują proces indywidualnego prowadzenia klientów oraz bieżącego przeprowadzenia oceny tego procesu,
- przygotowanie procesu doradczego, który będzie uwzględniał rozwój PES,
- prowadzenie doradztwa i szkoleń w zakresie tworzenia i funkcjonowania PES,
- przygotowanie PES do uzyskania statusu PS,
- opracowanie indywidualnych ścieżek rozwoju dla grup inicjatywnych i PES,
- wspieranie budowania lokalnych partnerstw i porozumień na rzecz rozwoju PES/PS,
- współpraca z PUP.

3. OWES współpracuje, w trakcie organizacji indywidualnej ścieżki wsparcia, z instytucjami rynku pracy oraz jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. Współpraca ta polega co najmniej na wymianie informacji z tymi instytucjami na temat możliwości udzielania wsparcia PES/PS.

4. OWES przygotowuje informacje o ofercie wsparcia przewidzianej dla istniejących PES. Informacja ta dostępna jest na stronie internetowej OWES oraz cyklicznie przekazywana jest do PES funkcjonujących na obszarze objętym działalnością OWES. Zawiera w szczególności:

- informacje o możliwości bezpośredniego wsparcia udzielanego przez OWES,
- informacje o innych możliwościach uzyskania wsparcia, wykraczających poza wsparcie bezpośrednio świadczone przez OWES (np. instrumenty zwrotne, inne projekty lub programy).

5. Zakres tematyczny doradztwa obejmuje minimalnie poniższe zagadnienia:

- zakładanie PES, w tym podmiotów reintegracyjnych,
 - uzyskiwanie statusu PS,
 - rejestrowanie działalności PES,
 - pozyskiwanie środków zewnętrznych na działalność PES/PS,
 - prowadzenie działalności statutowej PES,
 - rozwijanie współpracy (sieciowanie) PES/PS.
6. Tematyka oferty szkoleniowej OWES w ramach usługi wsparcia dotyczy minimum poniższych obszarów:
- powoływanie PES z uwzględnieniem poszczególnych form prawnych,
 - uzyskiwanie statusu PS,
 - prowadzenie działalności gospodarczej i statutowej w obszarze ekonomii społecznej,
 - zarządzanie organizacją, planowanie strategiczne,
 - tworzenie biznesplanów oraz marketing,
 - tworzenie i wdrażanie lokalnych strategii,
 - działania reintegracyjne PES oraz świadczenie usług społecznych przez PES.

Podrozdział 7.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego

1. Zakres tematyczny wsparcia z zakresu zamówień publicznych obejmuje minimalnie następujące zagadnienia:
 - a) analizę dostępności aktualnych zamówień publicznych, motywowanie do monitorowania zamówień i składania ofert przez PES/PS w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego,
 - b) pomoc w opracowaniu i składaniu ofert oraz udzielanie informacji PES/PS o możliwości udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.
2. W ramach wsparcia z zakresu usług zamówień publicznych OWES powinien wspomagać PES/PS poprzez podejmowanie następujących działań:
 - a) rozpoznawanie potrzeb i potencjału biznesowego PES/PS oraz przeprowadzanie oceny możliwości ubiegania się o zamówienia publiczne,
 - b) wsparcie w postępowaniach prowadzonych w oparciu o ustawę prawo zamówień publicznych,
 - c) wsparcie przy przygotowywaniu opinii, analiz, projektów pism,
 - d) organizowanie szkoleń dla przedstawicieli JST z zakresu obowiązujących przepisów prawa zamówień publicznych,

- e) współpraca z przedstawicielami JST celem wprowadzenia zapisów i założeń do strategii rozwiązywania problemów społecznych, lokalnych strategii rozwoju, w zakresie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych,
- f) wsparcie PES/PS w procesie budowania powiązań kooperacyjnych, negocjacji
- g) z klientami, partnerami, dostawcami, i personelem,
- h) organizowanie szkoleń z zakresu ustawy prawo zamówień publicznych, w celu zapoznania PES/PS z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie,
- i) udzielanie odpowiedzi i wyjaśnień na pytania PES/PS z zakresu zamówień publicznych oraz informowanie PES/PS o zmieniających się regulacjach prawnych z zakresu zamówień publicznych,
- j) opracowywanie dobrych praktyk z zakresu realizacji przez PES/PS zamówień publicznych,
- k) wsparcie PES/PS w pozyskiwaniu dostępnych poręczeń wadialnych, wykonania umowy lub usunięcia wad i usterek.

Podrozdział 7.4 Wzmocnienie potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz udzielenie im wsparcia biznesowego

1. OWES prowadzi działania zmierzające do korzystania przez wsparte przedsiębiorstwa społeczne ze środków publicznych.
2. Do zadań wykonywanych z zakresu wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz udzielania im wsparcia biznesowego należy przede wszystkim:
 - rozpoznanie potrzeb i problemów biznesowych klienta oraz przygotowanie procesu doradztwa biznesowego i bieżące prowadzenie oceny tego procesu,
 - pomoc w opracowaniu biznesplanu lub/i studium wykonalności dla inwestycji PS,
 - wsparcie PS w procesie pozyskiwania instrumentów finansowych oraz doradztwo w okresie na jaki został udzielony instrument wsparcia lub w okresie jego spłaty,
 - opracowanie planu naprawczego dla PS,
 - doradzanie w procesie planowania strategicznego, tworzenie planu rozwoju lub/i koncepcji zwiększenia wolumenu sprzedaży przez PES/PS,
 - wsparcie PES/PS w procesie budowania powiązań kooperacyjnych, negocjacji z klientami, partnerami, dostawcami lub personelem,
 - praca z liderami PES/PS w oparciu o doradztwo, coaching i mentoring,
 - pomoc w rozpoznawaniu zapotrzebowania rynku na produkty i usługi, które mogłyby być świadczone przez PES/PS.

3. OWES przygotowuje dla PES/PS kompleksową usługę wsparcia w zakresie wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego PES/PS oraz udzielania im wsparcia biznesowego. W pierwszej kolejności usługi takie są świadczone dla PES/PS znajdujących się w sytuacji kryzysowej (ryzyko likwidacji miejsc pracy) lub planujących rozwój (m. in. zwiększenie liczby miejsc pracy, wprowadzenie nowego produktu, zmiana branży, poszerzenie rynku zbytu, rozpoczęcie lub rozwinięcie oferty realizacji usług społecznych).
4. **OWES zapewnia wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych w zakresie pozyskiwania dostępnych instrumentów finansowych, w tym instrumentów zwrotnych.** Ponadto **OWES współpracuje z PFR oraz PARP** i dokonuje analizy dostępnych instrumentów wsparcia (zwrotnych i bezzwrotnych) dostępnych dla PES/PS.
5. OWES wspiera PES/PS w ubieganiu się o przyznanie ogólnopolskich i regionalnych znaków jakości.
6. Zadaniem OWES jest zapewnienie szkoleń, w tym zawodowych i branżowych, zgodnych z profilem działalności i potrzebami odbiorców swoich usług. W przypadku zapotrzebowania PES/PS na szkolenia specjalistyczne OWES zapewnia je w ramach usług zewnętrznych. OWES przekazuje PES/PS ofertę szkoleń w ramach BUR.
7. Obszar tematyczny doradztwa specjalistycznego w zakresie wzmocnienia potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego PES/PS oraz udzielania im wsparcia biznesowego obejmuje minimalnie następujące zagadnienia:
 - prowadzenie działalności gospodarczej w ramach PS,
 - prawne aspekty działania w obszarze ekonomii społecznej,
 - podatki w działaniach PES,
 - obowiązki pracodawcy względem pracowników,
 - lustracja spółdzielni socjalnych,
 - rachunkowość i zobowiązania finansowe związane z prowadzoną działalnością,
 - księgowość, płace i pochodne, ubezpieczenia społeczne,
 - zarządzanie kadrami PES/PS, zarządzanie konfliktem i rozwiązywanie konfliktów,
 - pozyskiwanie źródeł finansowania działalności wraz ze wsparciem w przygotowaniu wniosków, w tym pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych dostępnych dla PES np. w ramach Funduszu Pracy lub PFRON oraz pozyskiwanie zwrotnych instrumentów finansowych,
 - planowanie finansowe,
 - pozyskiwanie środków finansowych na szkolenia pracowników PES/PS w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego,
 - planowanie marketingowe i wdrażanie działań promocyjnych,
 - kształtowanie elastyczności ofertowej, polityka kształtowania cen i optymalizacji kosztów,

- opracowanie/modyfikacja strategii marketingowej PES i badanie rynku,
- wypracowanie i wdrażanie standardów obsługi klienta przez PES,
- nawiązanie i rozwój współpracy ze specjalistami w zakresie projektowania produktów i usług.

Rozdział 8 - Pomoc de minimis udzielana w ramach projektu

1. W ramach projektu wsparcie świadczone przedsiębiorcom przez OWES udzielane jest wyłącznie w formule pomocy de minimis zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) na lata 2021–2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2782).
2. Ponadto Beneficjent zobowiązany jest do stosowania zapisów :
 - a) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu udzielania dostępu do aplikacji SHRIMP (Dz. U. z 2019 r., poz. 2520);
 - b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy de minimis i pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie (Dz. U. z 2018 r., poz. 350).
3. Beneficjent sporządza sprawozdania z udzielonej pomocy zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008r. r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz.U. 1871 ze zm.);